

Uvodnik

Kad je 2019. godine Europski ured Svjetske zdravstvene organizacije otvorio 7. fazu projekta Zdravi grad (2019. – 2024.), Hrvatska mreža zdravih gradova (HMHZ) odabrala je promociju pravičnosti, odnosno **ulaganje u ljude kao prioritet u razvoju lokalnih politika i strategija**. Najbolje smo mogli steći uvid u napredak pri implementaciji „velikog“ cilja dobivanjem mišljenja od članova Mreže o tome koliko smo kao zajednice povećali svoju uključivost prema osobama koje najčešće zaboravljamo.

I tako je ovaj, 25. broj Epohe zdravlja posvećen ranjivim skupinama u zajednici. U dvadesetak priloga u kojima su opisana iskustva gradova i županija, saznat ćete **kako je moguće ulagati u ljude i osigurati da nitko nije zaboravljen**. Ovo nisu samo prikazi uspješnica, već i problema s kojima su se uključeni dionici susretali i s kojima se susreću. Svaki od ovih priloga ima posebnu vrijednost jer strateški dokument prevodi na jezik operativne razine, daje odgovor na pitanja ŠTO i KAKO? Prilozi koji slijede naglasak stavljaju na prepozna-

vanje potreba i razvoj intervencija koje su odgovor na prepoznate potrebe. Autori priloga voditelji su udruga ili projekata koji prepoznaju potrebe i visoko su motivirani za njihovo rješavanje, ili su djelatnici lokalne samouprave koji im u tome pomažu. Svaki od ovih priloga opisuje konkretne načine rješavanja izazova u realnosti vlastitog okruženja – od traženja i dobivanja podrške, umrežavanja, pronalaženja mogućnosti financiranja do postizanja održivosti programa. **Inkluzija** je najčešće spominjana riječ u tekstovima autora koji opisuju projekte namijenjene djeci s poteškoćama u razvoju, emocionalnim, intelektualnim poteškoćama, autizmom, problemima u ponašanju, ili odrasle osobe s mentalnim poteškoćama ili beskućnike. Na pitanje KAKO odgovaraju: osnaživanjem, suradnjom, partnerstvom za zdravlje i transformacijom pružanja usluga. U tekstovima autora djelatnika lokalne samouprave najčešće je spominjana riječ **sinergija** (umrežavanje upravnog, društvenog i građanskog sektora, razvoj partnerstva i intersektorska suradnja).

Prilozi ovih gradova i županija primjeri su kako politikom **ljudi u središtu** omogućiti razvoj inkluzivnog društva. Je li to moguće ostvariti brzo i lako? Nije. Da se poslužim riječima našeg velikog humanista profesora Slobodana Langa koji je 1987. u Zagreb „doveo“ projekt Zdravi grad: „Suočavajući se s izazovima vremena i predvodeći akciju već dugi niz godina, razvijamo zdravstvenu politiku – idejama, istraživački, umrežavanjem, edukacijom i svakodnevnom praksom. Djelovanjem smo akumulirali veliko iskustvo i postigli mnogo. Bili smo, sada smo i bit ćemo jaki. Ne bojimo se budućnosti. S radošću dočekujemo nove izazove. Pomažući potrebitima, učimo – time i sami postajemo bolji ljudi.“

Hvala svima koji su s nama u ovom broju Epohe zdravlja podijelili svoje stavove, znanje i iskustvo.

Prof. dr. sc. Selma Šogorić,
glavna urednica
ssogoric@snz.hr